

Spreitzer Psikolojik Güçlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Spreitzer Psikolojik Güçlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31118>

Özet

Psikolojik Güçlendirme Ölçeği, **Gretchen M. Spreitzer** tarafından geliştirilen ve bireylerin iş ortamındaki motivasyonel deneyimlerini değerlendiren kritik bir araçtır. Bu ölçek, bireylerin kendi rollerini algılama biçimlerini dört temel bilişsel boyut üzerinden ölçer. Sunulan bu versiyon, **Sarp Üner** ve **Seda Turan** tarafından 2010 yılında Türkçe'ye uyarlanmıştır olup, ölçeğin yapısal geçerliliğinin ve güvenilirliğinin Türk popülasyonunda da korunduğunu göstermiştir. Ölçek, özellikle organizasyonel davranış ve halk sağlığı alanlarında çalışanların güçlendirilme düzeylerini incelemek amacıyla kullanılmaktadır.

Uyarlama çalışması, ölçeğin orijinal dört boyutlu yapısını koruyarak, 12 maddeden oluşan nihai bir form elde etmiştir. Derecelendirme, 1 (Bütünüyle uygun değil) ile 7 (Bütünüyle uygun) arasında değişen 7'li **Likert ölçeği** kullanılarak yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Psikolojik Güçlendirme, Spreitzer Ölçeği, Örgütsel Davranış, Çalışan Güçlendirme, Adaptasyon, Yapısal Etkilik Modellemesi, **Faktör Analizi**

Yazarlar

Orijinal Ölçek Geliştiricisi: Gretchen M. Spreitzer. Türkçeye Uyarlayanlar: Sarp Üner, Seda Turan.

Amaç

Spreitzer Psikolojik Güçlendirme Ölçeği'nin temel amacı, çalışanların iş ortamında kendilerini ne ölçüde güçlü hissettiklerini değerlendirmektir. Bu, tek boyutlu bir kavram yerine, bireyin işine yönelik aktif oryantasyonunu ve motivasyonunu yansıtan çok boyutlu bir yapı olarak ele alınır. Ölçek, çalışanların işe olan bağlılıklarını, inisiyatif alma eylemlerini ve örgütsel etkinliğe katkılarına anlamak için kritik veriler sağlar.

Uyarlama çalışmasının özel amacı ise, ölçeğin kültürel ve dilsel olarak Türk örneğine uygunluğunu sağlamak ve orijinal ölçeğin sahip olduğu psikometrik nitelikleri (geçerlik ve güvenilirlik) Türkiye bağlamında yeniden tesis etmektir. Bu sayede, Türkiye'deki araştırmacılar ve yöneticiler için güvenilir bir ölçüm aracı sunulmuştur.

Yapı

Psikolojik güçlendirme, Spreitzer'in modelinde dört temel bilişsel boyuttan oluşan üst düzey bir yapı (ikinci mertebeli faktör) olarak kavramsallaştırılmıştır. Bu dört alt boyut, bireyin iş rolüne yönelik algısını ve motivasyonunu bütüncül bir şekilde açıklar. Toplam 12 maddeden oluşan

ölçek, her bir alt boyutu 3 madde ile temsil eder.

Bu dört temel alt boyut şunlardır:

Anlam (Meaning): Bireyin iş hedeflerinin kendi değer sistemleriyle ne kadar uyumlu olduğunu algılamasıdır. İşin kendisi, bireyin inançları ve standartları açısından anlamlı ve önemli kabul edilir.

Yeterlilik (Competence/Self-Efficacy): Bireyin iş görevlerini başarıyla yerine getirebilecek yetenek ve becerilere sahip olduğuna dair inancıdır. Bu, öz yeterlilik kavramına benzer bir algıyı ifade eder.

Kendi Kaderini Tayin Etme (Self-Determination): Bireyin işini nasıl yapacağını, hangi yöntemleri kullanacağını ve ne zaman tamamlayacağını konusunda özerkliğe sahip olduğunu hissidir. Bu, işin başarılanmasını ve düzenlenmesini üzerindeki kontrolü yansıtır.

Etki (Impact): Bireyin iş yerindeki stratejik, idari veya operasyonel sonuçları etkileyebileceğine dair inancıdır. İş sonuçları üzerinde kontrol sahibi olma algısını ifade eder.

Geçerlik

Ölçeğin **Yapı Geçerliliği**, uyarlama çalışmasında ileri düzey istatistiksel yöntemler kullanılarak detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Geçerlik analizleri, ölçeğin teorik olarak varsayılan dört alt boyuttan oluşan yapıyı doğru bir şekilde ölçüp ölçmediğini belirlemek için **ikinci dereceden faktör analizleri** ile gerçekleştirilmiştir.

İkinci mertebeli faktör analizinin uygulanmasındaki temel amaç, dört birinci mertebeli faktörün (Anlam, Yeterlilik, Kendi Kaderini Tayin Etme ve Etki) üst bir kavram olan Psikolojik Güçlendirme üzerindeki yüklenme gücünü incelemektir. Bu analizler, Türk kültürüne uyarlanan ölçeğin de orijinal modelde olduğu gibi, tek ve bütüncül bir psikolojik güçlendirme yapısını başarıyla temsil ettiğini doğrulamıştır.

Güvenilirlik

Ölçeğin iç tutarlılığına dayalı **güvenirli**, psikometrik araştırmalarda yaygın olarak kullanılan **Cronbach alfa katsayıları** kullanılarak hesaplanmıştır. Elde edilen katsayılar, ölçeğin maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü göstermiştir.

Genel kabul gören psikometrik standartlara göre, 0.80'den büyük güvenilirlik katsayıları "çok iyi" olarak kabul edilirken, 0.90'dan büyük katsayılar "mükemmel" iç tutarlılığına işaret eder. Uyarlama çalışmasında elde edilen Cronbach alfa değerleri, ölçeğin Türk popülasyonunda yüksek düzeyde güvenilir olduğunu kanıtlamıştır.

Faktör Analizi

Ölçek, yapısal olarak **ikinci mertebeli faktör analizi** ile incelenmiştir. Bu analiz yöntemi, sadece maddelerin ait oldukları alt boyutları ne kadar iyi temsil ettiğini (birinci mertebeli faktörler) değil, aynı zamanda bu alt boyutların tümünün tek bir genel, soyut üst yapıyı (Psikolojik Güçlendirme) ne ölçüde temsil ettiğini de araştırmaktadır.

Analiz sonuçları, Anlam, Yeterlilik, Kendi Kaderini Tayin Etme ve Etki faktörlerinin, varsayılan ikinci mertebeli faktör olan Psikolojik Güçlendirme üzerinde güçlü bir şekilde yüklendiğini ortaya koymuştur. Bu bulgu, Spreitzer modelinin dört boyutunun birbirinden ayrılabilir ancak teorik olarak tek bir üst yapıya bileşenleri olarak ilgilendiği hipotezini desteklemektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçeği (Orijinal ölçek Gretchen M. Spreitzer tarafından geliştirilmiştir.)

Format: Kendini Değerlendirme Ölçeği

Mevcut Diller: İngilizce (Orijinal), Türkçe (Uyarlama)

Popülasyon Grubu: Genel Çalışan Popülasyonu (Özellikle organizasyonel ve halk sağlığı bakımında kullanılmaktadır.)

Yaş Grubu: Yetişkin Çalışanlar

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması, BMC Public Health dergisinde yayınlanmıştır, bu da sağlık sektöründe çalışan profesyonellerin önemli bir örneklem grubu olabileceğini düşündürmektedir.

Test Metodolojisi: 7'li **Likert Derecelendirme** (1= Bütünüyle uygun değil - 7= Bütünüyle uygun).

Anahtar Kelimeler

Güçlendirme, Öz-yeterlilik, Motivasyon, Özerklik, Kendi Kaderini Tayin Etme, Etki, **Cronbach Alfa**, İkinci Mertebeli Faktör, Sağlık Çalışanları

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Sarp Üner

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: sarpuner@hacettepe.edu.tr

Yazma Adresi: Hacettepe Üniversitesi (Kaynak bilgisine göre).

Şinler, Ücret ve Test Yıı?

Uyarlama alması 2010 yılında yayınlannmıştır. Ölçeğin kullanımı için orijinal geliştiriciden ve uyarlama yazarlarından izin alınması gerekebilir. Sorumlu yazar ile iletişim kurularak kullanım koşulları hakkında bilgi edinilmesi önerilir.

Ölçeğin orijinal PDF versiyonu ağıadaki bağlantıdan indirilebilir: spreitzer-psikolojik-guclendirme-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Üner, S., & Turan, S. (2010). The construct validity and reliability of the Turkish version of Spreitzer's psychological empowerment scale. *BMC Public Health*, 10: 117-125.

Spreitzer Psikolojik Güçlendirme Ölçeği Maddeleri

Ölçek toplam 4 alt boyuttan ve 12 maddeden oluşmaktadır. Derecelendirme 7'li Likert formatındadır (1= Bütünüyle uygun değil - 7= Bütünüyle uygun).

Anlam (3 m) :

Yeterlilik (3 m) :

Kendi Kaderini Tayin Etme (3 m) :

Etki (3 m) :